

คำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักสอบสวน ๔

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่..๑๙๑๑/๒๕๖๗..
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่..... ๒๕๘๔ / ๒๕๖๘

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

๑. ผู้แจ้ง/ผู้ร้องเรียน

นางสาวสดใส สร้างโตก

๒. ผู้ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ กระทรวงพลังงาน

๒.๒ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.)

๓. ประเด็นเรื่องร้องเรียน

ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริง กรณีการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงูยอย (Phou Ngoy) ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งการดำเนินการโครงการดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งโครงการ รวมถึงประชาชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำโขง

๔. ข้อเท็จจริง

๔.๑ ผู้ร้องเรียนเป็นสมาชิกเครือข่ายประชาชนจับตาน้ำท่วมอุบล-เขื่อนแม่น้ำโขง ทราบข่าวว่า จะมีแผนการดำเนินการเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงูยอย (Phou Ngoy) เป็นเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำแบบ “น้ำไหลผ่าน” (run-of-river) ซึ่งเป็นโครงการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ โดยเขื่อนงูยอยจะมีความจุอ่างเก็บน้ำ ๑,๒๐๗,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ความยาวอ่างตามลำน้ำ เป็นระยะทางยาว ๘๐ กิโลเมตร มีกำลังการผลิตติดตั้ง ๗๒๘ เมกะวัตต์ ผลิตไฟฟ้าเฉลี่ยต่อปี ๓,๕๙๓ กิกะวัตต์ต่อชั่วโมง (GWh) โดยมีผู้พัฒนาโครงการคือ บริษัท เจริญพลังงานและน้ำเอเชีย จำกัด (Charoen Energy and Water Asia Company Limited หรือ CEWA) เขื่อนงูยอยตั้งอยู่ห่างจากเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระยะทาง ๑๘ กิโลเมตร และตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านเวินบิก ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ระยะทาง ๖๐ กิโลเมตร

สำเนาถูกต้อง

/ผู้ร้องเรียน...

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

ผู้ร้องเรียนและกลุ่มเครือข่ายประชาชนจับตาน้ำท่วมอุบลฯ มีข้อกังวลเกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อนงูยอย เนื่องจากการศึกษาผลกระทบของโครงการดังกล่าวยังไม่มี ความชัดเจนและไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด โดยเฉพาะผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศไทยที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงโครงการดังกล่าว ซึ่งผลกระทบที่เกิดจากการกักเก็บน้ำของเขื่อนที่จะส่งผลให้น้ำท่วมเข้าในลำน้ำมูล และจะทำให้อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ ในอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จมอยู่ใต้น้ำตลอดทั้งปี รวมถึงระดับน้ำหน้าเขื่อนปากมูลก็จะเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อ การระบายน้ำ โดยเฉพาะในช่วงฤดูน้ำหลาก เสี่ยงเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานีที่จะรุนแรงและยาวนานขึ้น นอกจากนี้เขื่อนงูยอยจะทำให้ผลผลิต และจำนวนประชากรปลาลดลง เนื่องจากการลดลงของการแพร่กระจายหรือการอพยพย้ายถิ่น และการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำด้านสิ่งแวดล้อมวิทยาและสภาพการไหลของน้ำ จะลดความอุดมสมบูรณ์ และความหลากหลายของปลา สัตว์น้ำ พืชน้ำ และกรณีปัญหาอุทกวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อ ข้ามพรมแดน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของน้ำไหลลงสู่แม่น้ำมูลซึ่งอยู่ในดินแดนไทย อาจส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงเขตแดนของประเทศระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาวด้วย

๔.๒ จากการแสวงหาข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๔.๒.๑ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

(๑) ความเป็นมาของโครงการ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission Secretariat : MRCS) ได้รับหนังสือแจ้งข้อเสนอก่อสร้างโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงูยอย จากรัฐบาล สปป.ลาว ผ่านทางสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว (Lao National Mekong Committee Secretariat : LNMCS) เพื่อขอเริ่มกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation : PC) ภายใต้ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA) โดยปัจจุบันประเทศสมาชิกยังไม่เห็นชอบให้เริ่มกระบวนการ PC

(๒) ความก้าวหน้าการดำเนินการ สทนช. ได้รับรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการและรายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Impact Assessment: ESIA) พร้อมภาคผนวกจาก MRCS เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ ต่อมา สทนช. ได้มีการพิจารณาเอกสารผ่านการประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการ ภายใต้คณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อพิจารณาและให้ข้อคิดเห็นต่อรายงานข้างต้น รวมถึงรายงานหรือข้อมูลที่ฝ่ายไทยร้องขอเพิ่มเติม ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ-สังคม ผลกระทบต่ออุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ เขตพระราชฐานเรือนสุชนที่ และสามพันโบก ผลกระทบด้านระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทั้งบนบกและในน้ำ ผลกระทบต่อการกัดเซาะตลิ่ง ผลกระทบต่อการเดินเครื่องของเขื่อนปากมูล ผลกระทบของตะกอนที่ทำให้เกิดความตื่นเขินและส่งผลกระทบต่อร่องน้ำลึก ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ ผลกระทบต่อการระบายน้ำของลำน้ำโขงสายประธานและสาขาที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ผลกระทบต่ออุทกภัย พื้นที่สำคัญ การท่องเที่ยว การเกษตรริมฝั่ง การคมนาคม และการสัญจร ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสุขภาวะ และรายงานให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

สำเนาถูกต้อง

/เมื่อวันที่...

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

ผู้ร้องเรียนและกลุ่มเครือข่ายประชาชนจับตาน้ำท่วมอุบลฯ มีข้อกังวลเกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อนงูย เนื่องจากการศึกษาผลกระทบของโครงการดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนและไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด โดยเฉพาะผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศไทยที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงโครงการดังกล่าว ซึ่งผลกระทบที่เกิดจากการกักเก็บน้ำของเขื่อนที่จะส่งผลให้น้ำท่วมเข้าไปในลำน้ำมูล และจะทำให้อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ ในอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จมอยู่ใต้น้ำตลอดทั้งปี รวมถึงระดับน้ำหน้าเขื่อนปากมูลก็จะเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำโดยเฉพาะในช่วงฤดูน้ำหลาก เสี่ยงเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานีที่จะรุนแรงและยาวนานขึ้น นอกจากนี้เขื่อนงูยจะทำให้ผลผลิตและจำนวนประชากรปลาลดลง เนื่องจากการลดลงของการแพร่กระจายหรือการอพยพย้ายถิ่น และการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำด้านสิ่งแวดล้อมวิทยาและสภาพการไหลของน้ำ จะลดความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของปลา สัตว์น้ำ พืชน้ำ และกรณีปัญหาอุทกวิทยาที่ส่งผลกระทบข้ามพรมแดน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของน้ำไหลลงสู่แม่น้ำมูลซึ่งอยู่ในดินแดนไทย อาจส่งผลกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงเขตแดนของประเทศระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาวด้วย

๔.๒ จากการแสวงหาข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๔.๒.๑ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

(๑) ความเป็นมาของโครงการ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission Secretariat : MRCS) ได้รับหนังสือแจ้งข้อเสนอการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงูย จากรัฐบาล สปป.ลาว ผ่านทางสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาว (Lao National Mekong Committee Secretariat : LNMCS) เพื่อขอเริ่มกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation : PC) ภายใต้ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้งการปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA) โดยปัจจุบันประเทศสมาชิกยังไม่เห็นชอบให้เริ่มกระบวนการ PC

(๒) ความก้าวหน้าการดำเนินการ สทนช. ได้รับรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการและรายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Impact Assessment: ESIA) พร้อมภาคผนวกจาก MRCS เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ ต่อมา สทนช. ได้มีการพิจารณาเอกสารผ่านการประชุมคณะกรรมการวิชาการ ภายใต้คณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อพิจารณาและให้ข้อคิดเห็นต่อรายงานข้างต้น รวมถึงรายงานหรือข้อมูลที่ฝ่ายไทยร้องขอเพิ่มเติม ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ-สังคม ผลกระทบต่ออุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ เขตพระราชฐานเรือนสุชนที่ และสามพันโบก ผลกระทบด้านระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทั้งบนบกและในน้ำ ผลกระทบต่อการกัดเซาะตลิ่ง ผลกระทบต่อการเดินเครื่องของเขื่อนปากมูล ผลกระทบของตะกอนที่ทำให้เกิดความตื่นใจและส่งผลกระทบต่อร่องน้ำลึก ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ ผลกระทบต่อการระบายน้ำของลำน้ำโขงสายประธานและสาขาที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ผลกระทบต่ออุทกภัย พื้นที่สำคัญ การท่องเที่ยว การเกษตรริมฝั่ง การคมนาคม และการสัญจร ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสุขภาวะ และรายงานให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

สำเนาถูกต้อง

/เมื่อวันที่...

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย (TNMCS) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประชุมหารือโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงูย สปป.ลาว ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRCS) และผู้แทนจาก สปป.ลาว ซึ่งจัดโดยประธานเจ้าหน้าที่บริหาร(CEO) และทีมงานของ MRCS โดยมีการพิจารณาการดำเนินการขั้นตอนต่อไปของโครงการฯ ในประเด็นสำคัญ คือ ความครบถ้วนของข้อมูล โดยเฉพาะผลกระทบต่อประเทศไทยที่ยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้ ที่ประชุมได้เห็นชอบแผนการดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้

๑) ผู้พัฒนาโครงการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาระดับประเทศร่วมกันปรึกษา และหารือการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น ได้แก่ ด้านอุทกวิทยา/ชลศาสตร์ ประมง สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ-สังคม โดย MRCS จะสนับสนุนข้อมูลและระบบสารสนเทศที่มีอยู่ ซึ่งได้ดำเนินการแล้ว

๒) ผู้พัฒนาโครงการดำเนินการรวบรวมและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาระดับประเทศ พร้อมทั้งประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน และส่งเอกสารให้ MRCS เพื่อพิจารณาก่อนส่งให้ประเทศสมาชิก โดยขั้นตอนดังกล่าวได้ดำเนินการแบ่งการพิจารณาเป็น ๓ ด้าน ดังนี้ ด้านอุทกวิทยา/ชลศาสตร์ ด้านประมง/สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ-สังคม ซึ่งปัจจุบันยังอยู่ในขั้นตอนดังกล่าว

๓) TNMCS จัดการประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการ ภายใต้กรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยเพื่อพิจารณาข้อมูลในเอกสาร โดยมี ๒ เดือนไซ ดังนี้

๓.๑) หากข้อมูลครบถ้วนและครอบคลุมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาระดับประเทศ สามารถให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยพิจารณาต่อไปได้ ดำเนินการตาม ข้อ ๔)

๓.๒) หากพบว่าข้อมูลยังไม่ครบถ้วนและไม่ครอบคลุม ให้ดำเนินการแจ้ง MRCS เพื่อให้พิจารณาดำเนินการประสานขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้พัฒนาโครงการ กลับไปดำเนินการตาม ข้อ ๒)

๔) TNMCS จัดการประชุมคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยเพื่อพิจารณาข้อเสนอของคณะอนุกรรมการวิชาการภายใต้กรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย

(๓) จากรายงานของผู้พัฒนาโครงการได้มีการศึกษาและระบุผลกระทบข้ามพรมแดนประเด็นหลัก ดังนี้

๑) ด้านอุทกวิทยา/ชลศาสตร์

๑.๑) การบริหารน้ำของโครงการฯ จะทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำมูลสูงขึ้น และพื้นที่บางส่วนของอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะจมน้ำ

๑.๒) เกิดการสะสมตะกอนในบางตำแหน่งจากด้านหน้าของโครงการ

๑.๓) ส่งผลกระทบต่อการเดินทางของเขื่อนปากมูล ทำให้การผลิตไฟฟ้าลดลงร้อยละ ๔๑ จากการเดินเครื่องปกติ

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

/๒) ด้านประมง...

๒) ด้านประมง/สิ่งแวดล้อม

- ๒.๑) สูญเสียเกาะแก่งที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลา
- ๒.๒) ช่วงการก่อสร้าง มีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ
- ๒.๓) ระหว่างการเดินเครื่อง ทำให้ความหลากหลายของพันธุ์ปลาลดลง
- ๓) ด้านเศรษฐกิจ-สังคม
 - ๓.๑) สูญเสียแหล่งท่องเที่ยว
 - ๓.๓) ชุมชนที่อยู่ริมน้ำโขงและแม่น้ำมูลอาจได้รับผลกระทบระดับน้ำที่สูงขึ้น

(๔) โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงอย สปป.ลาว ยังไม่ได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PC) ภายใต้ PNPCA โดยปัจจุบันยังอยู่ในขั้นตอนที่ ๒ ตามแผนการดำเนินการที่เห็นชอบโดยคณะกรรมการร่วม โดย สททช. ในฐานะหน่วยงานกลางในการประสานงานและดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๓๘ (1995 Mekong Agreement) ซึ่งยึดหลักการตระหนักถึงการใช้น้ำ ปกป้อง อนุรักษ์ และถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญที่สุด

๔.๒.๒ กระทรวงพลังงาน ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

(๑) การรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป. ลาว กระทรวงพลังงานจะพิจารณารับซื้อไฟฟ้าภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจระหว่างไทยและ สปป. ลาว เรื่องความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้าใน สปป. ลาว (MOU) ซึ่งปัจจุบันมีปริมาณการรับซื้อไฟฟ้าภายใต้กรอบ MOU รวมทั้งสิ้น ๑๐,๕๐๐ เมกะวัตต์ โดยโครงการที่จะได้รับการพิจารณาจะต้องเป็นโครงการที่ถูกเสนอโดยกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ แห่ง สปป. ลาว ทั้งนี้ การรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป. ลาว จะมีคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (คณะอนุกรรมการประสานฯ) ซึ่งคณะอนุกรรมการประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเอเชียตะวันออก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานอัยการสูงสุด (อส.) กรรมการกำกับกิจการพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งจะดำเนินการพิจารณาถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณารับซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างครบถ้วนและครอบคลุม โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณารับซื้อไฟฟ้าจาก สปป. ลาว ดังนี้

(๑.๑) โครงการที่เสนอขายไฟฟ้าจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาภายในของ สปป. ลาว มาแล้วอย่างถูกต้องครบถ้วน เช่น ได้รับอนุมัติรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) แล้วมีสัญญาการพัฒนาโครงการ (PDA) กับรัฐบาล สปป. ลาว แล้ว หากเป็นเขื่อนที่ก่อสร้างบนแม่น้ำโขงจะต้องผ่านกระบวนการการแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA) ของคณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขง (MRC) เป็นต้น

(๑.๒) กำหนดวันจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) ของโครงการต้องสอดคล้องกับความต้องการไฟฟ้าของประเทศไทย และสอดคล้องกับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP)

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุข)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

/ (๑.๓) โครงการ...

(๑.๓) โครงการจะต้องมีนักลงทุนไทยร่วมลงทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประเทศไทย

(๑.๔) โครงการได้รับการยืนยันจากผู้ถือหุ้นทุกรายว่าจะขายไฟฟ้าให้กับประเทศไทย

(๑.๕) โครงการที่นำเสนอจะต้องชี้แจงรายชื่อผู้รับเหมาก่อสร้าง รายละเอียดประสบการณ์ของผู้รับเหมาในโครงการลักษณะเดียวกัน เอกสารแสดงฐานะทางการเงิน แบบก่อสร้างทางวิศวกรรม

(๑.๖) โครงการจะต้องมีเอกสารแสดงความพร้อมและศักยภาพทางการเงินที่สามารถดำเนินการพัฒนาโครงการได้

(๑.๗) ราคาซื้อขายไฟฟ้าสมเหตุสมผลเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย

(๒) โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำใน สปป. ลาว ที่จะเสนอขายไฟฟ้ามายังประเทศไทย จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาภายในของ สปป. ลาว มาแล้วอย่างถูกต้องครบถ้วน รวมถึงการได้รับอนุมัติรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แห่ง สปป. ลาว และได้ผ่านกระบวนการ PNPCA ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง รวมทั้งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจึงจะได้รับการพิจารณาซื้อขายไฟฟ้า และเมื่อคณะอนุกรรมการประสานฯ พิจารณาซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการที่ สปป. ลาว เสนอ จะมอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) ไปดำเนินการเจรจาเพื่อจัดทำร่างบันทึกความเข้าใจการซื้อขายไฟฟ้า (Tariff MOU) กับผู้พัฒนาโครงการฯ หลังจากดำเนินการจัดทำร่าง Tariff MOU แล้วเสร็จ จึงเสนอร่าง Tariff MOU ดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการประสานฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้ กฟผ. เสนอสำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาร่าง Tariff MOU และเสนอคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) และคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) พิจารณาเห็นชอบอัตราค่าไฟฟ้าของโครงการฯ และมอบหมายให้ กฟผ. ลงนามใน Tariff MOU ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุดกับโครงการฯ ตามลำดับ หลังจาก กฟผ. ลงนาม Tariff MOU กับผู้พัฒนาโครงการฯ แล้ว กฟผ. จะไปดำเนินการเจรจาเพื่อจัดทำร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (PPA) กับผู้พัฒนาโครงการฯ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ จึงนำเสนอให้คณะอนุกรรมการประสานฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบร่าง PPA และมอบหมายให้ กฟผ. เสนอสำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาร่าง PPA ของโครงการฯ และเสนอให้ กบง. และ กพช. พิจารณามอบหมายให้ กฟผ. ลงนามใน PPA กับผู้พัฒนาโครงการฯ ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว ตามลำดับ

(๓) นอกจากการพิจารณาหลักเกณฑ์การซื้อขายไฟฟ้า คณะอนุกรรมการประสานฯ ยังพิจารณาครอบคลุมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในมิติอื่น ๆ ด้วย เช่น ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นต่อประเทศไทย ผลกระทบด้านเขตแดน เป็นต้น โดยจะมีการสอบถามความเห็นและข้อห่วงกังวลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาเพิ่มเติม เช่น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.)

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

/กระทรวงทรัพยากร...

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น โดยคณะอนุกรรมการประสานฯ ได้มอบหมายให้ กฟผ. ในฐานะคู่สัญญาดำเนินการเจรจากับผู้พัฒนาโครงการฯ ในการนำข้อคิดเห็นและข้อห่วงกังวลของโครงการตามแบบตอบรับ (Reply Form) และแผนปฏิบัติการร่วม (Joint Action Plan: JAP) จากกระบวนการ PNPCA รวมถึงความเห็นจาก ทส. และ สททช. มาประกอบการพิจารณาและกำหนดเงื่อนไขใน Tariff MOU และ PPA ของโครงการฯ เพื่อเยียวยาและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามข้อห่วงกังวล ดังนี้

(๓.๑) การนำส่งเอกสารด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environment and Social Impact Assessment: ESIA) การจัดทำแผนงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมและแผนการตรวจติดตาม (Environmental and Social Management and Monitoring Plan : ESMMP) การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) แผนปฏิบัติการอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน (Resettlement Action Plan: RAP) และแผนพัฒนาสังคม (Social Development Plan : SDP)

(๓.๒) การนำส่งรายงานผลกระทบข้ามพรมแดน พร้อมทั้งการนำส่งรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนรายปี

(๓.๓) การจัดทำแผนปฏิบัติการในด้านสิ่งแวดล้อม

(๓.๔) การดำเนินการบรรเทาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในประเทศไทย และดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เช่น อุทกวิทยาและชลศาสตร์ การระบายตะกอนทางปลาผ่าน สันฐานลำน้ำ และความปลอดภัยของเขื่อน

(๓.๕) การติดตั้งสถานีวัดน้ำและระบบแจ้งเตือนในประเทศไทย และการนำส่งข้อมูล แผนบริหารจัดการน้ำ

(๓.๖) การจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผลกระทบจากโครงการฯ สำหรับ ๘ จังหวัดลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ เชียงราย เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อานาจเจริญ และอุบลราชธานี

ทั้งนี้ ผู้พัฒนาโครงการฯ จะต้องนำส่งข้อมูลข้างต้นให้ กฟผ. และ กฟผ. ในฐานะคู่สัญญา กับผู้พัฒนาโครงการฯ จะต้องกำกับกับการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ใน PPA รวมถึงเงื่อนไข เกี่ยวกับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว

(๔) ปัจจุบันคณะอนุกรรมการประสานฯ ยังไม่ได้รับข้อเสนอขายไฟฟ้าของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงอยจากกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ แห่ง สปป. ลาว และยังไม่ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงอยแต่อย่างใด

๔.๒.๓ จังหวัดอุบลราชธานี ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

(๑) จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกรณีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงอย ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจังหวัดอุบลราชธานีและพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ จัดโดย

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เทีชรสูก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

/มหาวิทยาลัย...

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ณ ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ อาคารรัฐสภา กรุงเทพมหานคร จัดโดย คณะกรรมาธิการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ

(๒) ในปีพ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการยื่นโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบล้อยให้กับ คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC: Mekong River Commission) ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกในเขต ลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ๔ ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สปป.ลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม โดยประเทศไทยได้มีการติดตามขอข้อมูลและเอกสารเพิ่มเติมอยู่เป็นระยะ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สปป.ลาว ได้มีการส่งข้อมูลรายงานการศึกษาความเหมาะสม รายงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และรายงาน มาตรการบรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้กับ MRC โดยในส่วนของประเทศไทยได้ร่วมกันพิจารณาข้อมูล ภายใต้อคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ กว่า ๓๐ หน่วยงาน และมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เป็นฝ่ายเลขานุการ อย่างไรก็ตาม รายงานดังกล่าวก็ยังไม่มีการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนมายังประเทศไทย มีขอบเขตการศึกษาเพียงใน สปป. ลาว เท่านั้น คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขงฯ จึงอยู่ระหว่างขอข้อมูลการศึกษาเพิ่มเติม และยังไม่นำโครงการนี้เข้าสู่กระบวนการแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA) ซึ่งเป็นกระบวนการในการพิจารณาโครงการร่วมกัน เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหรือทำให้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นเบาบางลง แต่ไม่ใช่กระบวนการที่จะสามารถอนุมัติ หรือยับยั้งโครงการของประเทศอื่นได้

(๓) คณะทำงานฝ่ายไทยได้มีการพิจารณาและขอเอกสารเพิ่มเติมอยู่เป็นระยะ โดยมีประเด็นที่น่ากังวล ๓ ประเด็น ได้แก่

(๓.๑) ด้านอุทกศาสตร์/ชลศาสตร์ เช่น น้ำท่วม (backwater) ท่วมพื้นที่เหนือเขื่อน เนื่องจากในเบื้องต้นโครงสร้างเขื่อนอุบล้อย กำหนดระดับน้ำหน้าเขื่อนที่ ๙๘.๐ เมตร ระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับธรณีเขื่อนปากมูลซึ่งมีระดับเก็บกักน้ำอยู่ที่ระดับ ๙๔.๐ ม.รทก. ซึ่งมีความเป็นไปได้ ที่จะทำให้ระดับเก็บกักน้ำในแม่น้ำโขงหนุนสูงขึ้นอีก ทำให้การระบายน้ำยากขึ้น และอาจจะส่งผลให้เกิด พื้นที่น้ำท่วมมากยิ่งขึ้น การบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำมูลก็จะเป็นไปด้วยความลำบาก

(๓.๒) ด้านการประมง เช่น การอพยพของปลา ผลกระทบต่อการเลี้ยงปลา กระชังและระบบนิเวศพันธุ์ปลา พันธุ์ไม้ ที่อาจจะได้รับผลกระทบและสูญพันธุ์ไป

(๓.๓) ด้านเศรษฐกิจสังคม อาชีพ การท่องเที่ยว สุขภาวะ และโภชนาการ เช่น วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนริมแม่น้ำโขง แหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะที่จะหายไปอย่างถาวร

๔.๒.๔ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ) ได้ประชุมหารือติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีศึกษาปัญหาและผลกระทบของโครงการก่อสร้างเขื่อนसानะคามของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

/และเรื่องร้องเรียน...

และเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างเขื่อนसानะคาม เขื่อนปากแบง และเขื่อนภูงอย ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ร่วมกับผู้แทนกระทรวงพลังงาน สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมแผนที่ทหาร คณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และผู้ร้องเรียน สรุปรายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างเขื่อนภูงอย ได้ดังนี้

(๑) ผู้ร้องเรียนได้ให้ข้อมูลว่า การดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูงอย จะส่งผลกระทบต่อประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการกักเก็บน้ำของเขื่อนที่จะส่งผลให้น้ำไหลเข้าไปในลำน้ำมูลและระดับน้ำหน้าเขื่อนปากมูลก็จะเพิ่มสูงขึ้น และการระบายน้ำโดยเฉพาะในช่วงฤดูน้ำหลากจะส่งผลให้เกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานีที่รุนแรงและยาวนานขึ้น จากข้อกังวลดังกล่าว ข้อมูลที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการทราบมากที่สุด คือ รายงานการศึกษาผลกระทบเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมในจังหวัดอุบลราชธานีว่าเมื่อมีการก่อสร้างเขื่อนภูงอยแล้วจะส่งผลกระทบต่อมากน้อยประการใด และความสูงของระดับน้ำว่าจะสูงเพียงใด ซึ่งจากการสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูงอยได้รับการชี้แจงว่าปัจจุบันยังไม่มีดำเนินการใด ๆ สำหรับปัญหาอุปสรรคที่ผ่านมาในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการก่อสร้างเขื่อนต่าง ๆ ทั้งเขื่อนसानะคาม เขื่อนปากแบง คือ ความไม่ชัดเจนของข้อมูลรวมไปถึงการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด อีกทั้งรายงานการศึกษาความเหมาะสม รายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และรายงานมาตรการบรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของการก่อสร้างเขื่อนส่วนใหญ่จะประชาสัมพันธ์ในรูปแบบภาษาอังกฤษซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากในการเข้าถึงข้อมูล

(๒) ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติชี้แจงข้อเท็จจริงว่า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูงอยยังไม่ได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PC) ภายใต้กระบวนการ PNPCA โดยความคืบหน้าโครงการดังกล่าวอยู่ระหว่างดำเนินการตามแผนการดำเนินงาน (RoadMap) โดยผู้พัฒนาโครงการรวบรวมและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาระดับประเทศ พร้อมทั้งประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านอุทกวิทยา/ชลศาสตร์ ด้านประมง/สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ-สังคม และส่งเอกสารให้ MRCS เพื่อพิจารณา ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลโดยคณะอนุกรรมการวิชาการ ภายใต้กรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย และเมื่อคณะอนุกรรมการวิชาการพิจารณาแล้วพบว่าข้อมูลครบถ้วนและครอบคลุมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาระดับประเทศ สามารถแจ้งให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยพิจารณาต่อไปได้ แต่หากพบว่าข้อมูลยังไม่ครบถ้วนและไม่ครอบคลุมให้แจ้ง MRCS เพื่อให้พิจารณาดำเนินการประสานขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้พัฒนาโครงการ

(๓) ผู้แทนกระทรวงพลังงานชี้แจงข้อเท็จจริงว่า ปัจจุบันยังไม่ได้รับข้อเสนอขายไฟฟ้าของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูงอยมายังกระทรวงพลังงานแต่อย่างใด

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุข)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

/(๔) ผู้ตรวจการแผ่นดิน...

(๔) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ) ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างเขื่อนอุบลอย ดังนี้

(๔.๑) เนื่องจากเขื่อนอุบลอยยังไม่ได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PC) ภายใต้ PNPCA จึงเห็นควรให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนภายในประเทศ คู่ขนานไปพร้อมกับประเทศผู้สร้างเขื่อน โดยมีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะเป็นการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน โดยใช้หลักวิชาการและหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และยังสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวไปเป็นข้อมูลให้กับคณะผู้แทนประเทศไทยในการนำไปเทียบเคียงกับผลการศึกษาของประเทศผู้สร้างเขื่อนต่อไป

(๔.๒) การดำเนินการเกี่ยวกับ joint action plan สำหรับเขื่อนอุบลอย ควรจะเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะในฝ่ายประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนตามที่กฎหมาย และระเบียบเปิดโอกาสให้สามารถดำเนินการได้

๕. ข้อกฎหมาย

๕.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

๕.๒ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๕.๓ ประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒

๕.๔ ระเบียบปฏิบัติของคณะกรรมการแม่น้ำโขง เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA)

๖. ข้อพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า คำร้องเรียนในเรื่องนี้เป็นการร้องเรียนขอให้ตรวจสอบการดำเนินโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลอย ซึ่งการดำเนินการโครงการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งโครงการ รวมถึงประชาชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำโขง นั้น จากการแสวงหาข้อเท็จจริงปรากฏตามการชี้แจงของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและกระทรวงพลังงานว่า โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลอยยังไม่ได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PC) ภายใต้ระเบียบปฏิบัติของคณะกรรมการแม่น้ำโขง เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (PNPCA) แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับความคืบหน้าการดำเนินการโครงการดังกล่าว คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประชุมหารือโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลอยร่วมกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงและผู้แทนจาก สปป.ลาว โดยมีการพิจารณาการดำเนินการของโครงการในประเด็นสำคัญ คือ ความครบถ้วนของข้อมูล โดยเฉพาะผลกระทบต่อประเทศไทยที่ยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้ ที่ประชุมได้เห็นชอบแผนการดำเนินงานร่วมกัน (RoadMap) ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างผู้พัฒนาโครงการดำเนินการรวบรวมและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา ระดับประเทศ พร้อมทั้งประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน โดยขั้นตอนดังกล่าว ได้ดำเนินการแบ่งการพิจารณา

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เทียรสุก)

/เป็น ๓ ด้าน...

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

เป็น ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านอุทกวิทยา/ชลศาสตร์ ๒) ด้านประมง/สิ่งแวดล้อม และ ๓) ด้านเศรษฐกิจ-สังคม และเมื่อได้รับข้อมูลจากผู้พัฒนาโครงการจะจัดการประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการ ภายใต้กรรมการแม่น้ำโขง แห่งชาติไทยเพื่อพิจารณาข้อมูลในเอกสาร หากข้อมูลครบถ้วนและครอบคลุมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาระดับประเทศ สามารถให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยพิจารณาต่อไปได้ แต่หากพบว่า ข้อมูลยังไม่ครบถ้วนและไม่ครอบคลุม ให้ดำเนินการแจ้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง เพื่อให้พิจารณาดำเนินการประสานขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้พัฒนาโครงการต่อไป ส่วนประเด็นการรับซื้อไฟฟ้า พลังน้ำจากเขื่อนงอย ปัจจุบันยังไม่ได้รับข้อเสนอขายไฟฟ้าของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงอย จากกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ แห่ง สปป. ลาว และยังไม่ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการรับซื้อไฟฟ้า จากโครงการดังกล่าวแต่อย่างใด จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในชั้นนี้จึงยังไม่พอรับฟังได้ว่าสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และกระทรวงพลังงานไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่ก่อให้เกิด ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามมาตรา ๒๒ (๒) ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนด เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

๗. คำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะ

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อย่างไรก็ดี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงวิชาการสนับสนุนผลการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดน ในมิติต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงอย โดยเฉพาะผลกระทบต่อประเทศไทย และเพื่อป้องกัน ความเสียหาย รวมไปถึงมีมาตรการการเยียวยาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าว ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๗.๑ เสนอแนะให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยมอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติเป็นหน่วยงานประสานงานร่วมกับกระทรวงพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษาและประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนภายในประเทศเกี่ยวกับ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนงอยคู่ขนานไปพร้อมกับการศึกษา EIA ของประเทศผู้สร้างเขื่อน โดยการบูรณาการ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และมีข้อมูลเชิงวิชาการสนับสนุนผลการศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลให้กับ คณะผู้แทนประเทศไทยในการนำไปเทียบเคียงกับผลการศึกษาของประเทศผู้สร้างเขื่อนต่อไป

๗.๒ ขอให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีการรับฟังความคิดเห็นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนในกระบวนการ joint action plan

๗.๓ ขอให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติแจ้งข้อมูลและความคืบหน้าเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้า พลังน้ำเขื่อนงอยให้กับจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง รวมไปถึงภาคประชาชนพื้นที่ต่าง ๆ ที่จะได้รับ ผลกระทบจากการดำเนินการโครงการดังกล่าว เพื่อที่หน่วยงานและภาคประชาชนจะได้ทราบข้อมูล

สำเนาถูกต้อง

/และให้ข้อคิดเห็น...

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้มีกลไกการประชุมปรึกษาหารือ สื่อสาร และรับฟัง ข้อคิดเห็นระหว่างสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและหน่วยงานส่วนกลางกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งภาคประชาชน และภาคประชาสังคมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติอาจเป็นหน่วยงาน ประสานงานในการจัดตั้งกลไกดังกล่าว

๗.๔ ขอให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง แห่งชาติไทย ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ ดำเนินการผลักดันการกำหนดแนวทางการออกแบบเบื้องต้น (Design Guidelines) และแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน (Transboundary EIA :TB-EIA) เป็นกรอบมาตรฐานที่มีผลบังคับใช้ในกรอบความร่วมมือคณะกรรมการลุ่มแม่น้ำโขง (MRC) และความตกลงทวิภาคี โดยกำหนดให้แนวทางดังกล่าวเป็นข้อผูกพันที่ประเทศสมาชิกทั้ง ๔ ประเทศจะต้อง ถือปฏิบัติร่วมกัน

๗.๕ เสนอแนะให้กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กรมแผนที่ทหาร กองทัพเรือ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบ ต่อการเปลี่ยนแปลงร่องน้ำและเขตแดนในแม่น้ำโขงทั้งจากกรณีเขื่อนที่ได้สร้างแล้ว เขื่อนที่กำลังสร้าง และเขื่อนที่อยู่ในแผนงานของประเทศสมาชิกคณะกรรมการลุ่มแม่น้ำโขง (MRC) รวมทั้งการพิจารณา พื้นที่เร่งด่วนเฉพาะหน้าที่ได้รับผลกระทบในเรื่องนี้ ตลอดจนการสื่อสารทำความเข้าใจ รับฟังข้อคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของประชาชน

๗.๖ ขอให้กระทรวงพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านพลังงานและแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ (Power Development Plan : PDP) ให้แล้วเสร็จและมีความชัดเจนโดยเร็ว รวมทั้งการเปิดให้ภาคประชาชนและทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม ในการให้ข้อคิดเห็นด้วย โดยคำนึงถึงแนวโน้มการใช้พลังงานในอนาคตที่จะเน้นพลังงานทดแทนและพลังงาน หมุนเวียนให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และอื่น ๆ และหลักการ ใช้ พลังงานสะอาดควรพิจารณาว่าพลังงานสะอาดนั้น ไม่ควรจะมีผลกระทบต่อประชาชน ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วย

๗.๗ เนื่องจากที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างเขื่อนในลุ่มแม่น้ำโขง ของประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่องและส่งผลกระทบในหลายมิติ ทั้งในด้านความมั่นคง ผลกระทบสะสม ข้ามพรมแดนที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรในแม่น้ำโขง ตลอดจนผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ชาวไทยที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำโขง อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการผลกระทบดังกล่าว คือ ปัญหาด้านข้อมูล การแจ้งเตือน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลและการไม่แบ่งปันข้อมูลผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถ เข้าถึงข้อมูลสำคัญดังกล่าวได้ การประเมินผลกระทบสะสมข้ามพรมแดนไม่ชัดเจนและการขาดข้อมูล เชิงวิชาการเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขงที่ถูกต้องและครบถ้วน ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการกระบวนการศึกษาและประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการ ในประเทศเพื่อนบ้านที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยได้ ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถจัดทำมาตรการ

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุก)

/เตรียมความพร้อม...

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

เตรียมความพร้อมและรับมือกับผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากโครงการหรือกิจการในประเทศเพื่อนบ้านที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย รวมถึงสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ จึงขอให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงต่างประเทศ พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนจากโครงการหรือกิจการในประเทศเพื่อนบ้านที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย (โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างเขื่อนในลุ่มแม่น้ำโขง) โดยขอให้คณะทำงานกำหนดกรอบระยะเวลาการศึกษาที่ชัดเจน และให้รายงานผลการดำเนินการของคณะทำงานในระยะแรกให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ภายใน ๑๒๐ วัน

ทั้งนี้ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียน และจังหวัดอุบลราชธานีทราบ และแจ้งคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม กรมแผนที่ทหาร กองทัพอากาศ กระทรวงพลังงาน และกระทรวงมหาดไทยทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ทรมศักดิ์ สายเชื้อ

(นายทรมศักดิ์ สายเชื้อ)

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำเนาถูกต้อง

(นายธีรพงศ์ เพ็ชรสุข)

เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ

ด่วนที่สุด

ที่ ผผ ๑๒๐๒/๑๒๑๕

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง แจ้งผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรียน นางสาวสดใส สร้างโชค

อ้างถึง หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ด่วนที่สุด ที่ ผผ ๑๒๐๒/๑๖๖ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๕๘๔ / ๒๕๖๘
ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ จำนวน ๑๒ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเชิญท่านประชุมหารือและติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีศึกษาปัญหาและผลกระทบของโครงการก่อสร้างเขื่อนसानะคามของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างเขื่อนसानะคาม เขื่อนปากแบง และเขื่อนงูยอย ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในวันศุกร์ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Zoom Cloud Meetings ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขอเรียนว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ) ได้มีคำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสิริน ชาวเพชรดี)

รองเลขาธิการ ปฏิบัติการแทน

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักสอบสวน ๔

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๘๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๗๑

www.ombudsman.go.th